

Dr. Hunyadi-Vas Gergely halála

(A Délmagyarország munkatársától)
Vasárnap kora reggel hosszabb szenvedés után elhunyt dr. Hunyadi-Vas Gergely, Szeged közéletének széles körben ismert, tevékeny alakja, becsült egyénisége. Korai halála őszinte részvétet kelt nemcsak a szegedi jogásztársadalomban, hanem a városi közéletben is és mindenütt, ahol egyéniségét ismerték és becsülték. Hosszu ideig hozzátartozott a város életéhez, vele teljesen eggyé forrott agilitását, jószándékát, segítőkészségét érzékenyen nélkülözni fogja Szeged.

Dr. Hunyadi-Vas Gergely horgosi család gyermeke, apja gazdatiszt volt a horgosi Kárász-birtokon és a szeged-horgosi kapcsolatokat még mélyebbre fűzte a horgosi kis csaiadi birtok, amelynek felszabadulását mérte. Korán elkerült a horgosi apai házból, iskoláit Szegeden végezte, majd az egyetemre Kolozsvárra iratkozott be, később egyetemi tanulmányait Münchenben folytatta. Amikor megszerezte az ügyvédi oklevelet, közvetlenül a háború előtt Szegeden telepedett le. Alig alakultak ki irodájának biztató körvonalai, mint tartalékos hadnagy Szegedről vonult be, végigszolgált a világháborút, amelynek végén, mint honvédszázasos szerelt le. Megsebesült, több kitüntetéssel. A leszerelés után újult erővel fogott hozzá a munkához. Tagja lett a város törvényhatósági bizottságának, majd a kisgyűlésnek és mindkét helyen tevékeny munkásságot vállalt. Közelít munkássága mellett a legnagyobb kedvvel a gazdasági kérdések felé fordult érdeklődése, élére állt a Szegedi Gazdasági Egyesületnek, amelynek mindaddig elnöke volt, amikor az egyesület dr. Széchenyi Istvánt választotta meg utódjául. Gazdasági téren különösen sokirányú, értékes tevékenységet fejtett ki, különösen szem előtt tartva a gazdák érdekeit. Munkássága nyomán széleskörű népszerűsége lett szert és így szinte magától értetődő volt, hogy már korábban is helyet kapott a képviselőválasztási listákon. Mindenkor biven kitartott a kormánypart célkitűzése mellett. Aktiv politikai szerepe akkor kezdődött, amikor az 1935-ös választások során Gömbös Gyula, vitéz dr. Shvoy Kálmán után harmadik helyen jelölték képviselőnek a Nemzeti Egyesség Pártja listáján. Amikor pedig Gömbös Gyula miniszterelnök lemondott a szegedi mandátumáról, automatikusan ő lépett a helyébe és bekerült Szeged mandátumával a képviselőházba. Politikai szereplése 1939-ig tartott, amikor a Teleki-választásnál már nem szerepelt a listán, érdemei elismerésül a Kormányzó gazdasági főtanácsosi címmel tüntette ki.

Körülbelül egy év előtt kezdett betegeskedni, amely az első időben még nem látszott végzetesnek. Két ízben is hosszabb időt töltött a szegedi klinikán és amikor legutóbb elhagyhatta betegágyát, már korántsem volt az az életvidám férfiú, akinek annyi időt át ismerték. Először szívét támadta meg a betegség, majd nemsokára felkentek az azok a jelek, amelyek már előrevetették a vég közeledését. Hunyadi-Vas Gergely lesóványodott, arca megfőtt, merőlegesei az utolsó időben már aggódva néztek arcába. Ő még bizott, hogy visszanyeri nemsokára egészségét. De a rosszabbodás a

legutolsó hónapokban már rohamos volt. Amikor legutóbb kikerült a klinikáról, már látszott, hogy a vég feltartóztathatatlan. Övéi, felesége, aki vel 18 év előtt kötött házasságot, nagy szeretettel és bizalommal ápolta, de már nem lehetett segíteni. Szombaton még néhány perces lassu sétát tett a napon felesége társaságában. Ez volt az utolsó sétája a Jókai utcában. Vasárnapra virradóra rosszul lett, összeesett, mire bevitték szobájába és ágyba akarták visszahelyezni, már halott volt. Aránylag fiatalon,

52 éves korában győzte le szervezetét a hosszas betegség. A halál közvetlen okául szívmérbélit jelölték meg.

Halálának híre gyorsan terjedt el vasárnap Szegeden, számos épületen megjelent a gyászlobogó, a városháza is gyászolja egyik igen tevékeny, agilis, sokirányú munkát kifejtő egyéniségét. Kedden délután 4 órakor temetik el a város őszinte nagy részével a belvárosi temető kupolacsarnokából. Az engesztelő szentmiseáldozatot kedden reggel 9 órakor mutatják be a fogadalmi templomban.

Kállay miniszterelnök beszéde Kolozsváron az erdélyi beruházási programról

Kolozsvár, április 27. Kállay Miklós miniszterelnök, Varga József, báró Bánffy Dániel és Antal István miniszterekkel együtt két napot töltött Erdélyben.

Kolozsváron gróf Teleki Béla, az Erdélyi Párt elnöke üdvözölte. A miniszterelnök hangoztatta, hogy az egész ország munkája szükséges az erdélyi kérdés megoldásához. Beszélte Kállay Miklós miniszterelnök Erdély fejlesztésének és megerősítésének problémáiról. Kiemelte, hogy a villamosenergia nagyobb beállítására kész terve van a kormányzatnak és ez az egész gazdasági, ipari és kulturális életét előbbre viszi a Székelyföldre.

Kállay miniszterelnök délelőtt Kolozsvár nevezetességeinek megtekintése után a Mátyás király-diákházban vett részt a tiszteletére rendezett közebéden és a főispán, majd a

polgármester üdvözlésére adott válaszában rámutatott arra, hogy Kolozsvárnak nagy multjában legnagyobb kincse örököse a magyarországi és amikor Erdély előtt tiszteleg, hangsúlyozza: bármilyen történelem is ezen a világon, Kolozsvár más, mint magyar, nem lesz soha.

A jelen voltak nagy lelkesedéssel közben mondotta a miniszterelnök, hogy egy hónap múlva újból Erdélybe jön és akkor ismerteti a magyar kormány tízéves erdélyi beruházási programját.

— Amit a huszonkét év előtti időkben elmulasztottunk, — mondotta — azt országos kötelesség most helyrehozni. Egész Erdélyre szóló, nagy, szerves munkaprogramot dolgoztak ki, amely felöleli a közlekedési, ügyi, mezőgazdasági, gyár- ipari, kisipari, egyházi, kulturális és sok más vonatkozású problémákat.

Ó drága árnyék, holt hű cimbora Biztass, vezess és el ne hagyj soha

Tömörkény-ünnepség a Városi Színházban

(A Délmagyarország munkatársától) Tömörkény István halálának negyedszázados évfordulójára nagyszabású emlékünnepet rendezett vasárnap délelőtt a Szegedi Dugonics-Társaság. A Városi Színház nézőtere megtelt ünneplő közönséggel, amelynek sorában ott láttuk dr. Tukats Sándor főispánt és dr. Tóth Béla h. polgármestert a város képviselőit, Raskó Sándor nagyrépost, valamint a katolikus társadalom több vezetőjét; az egyetem tanári karának több tagját dr. Kogutowicz Károly rektorral az élén, diszes katonai kísérettel és a szegedi társadalmi egyesületek vezetésével.

A színvonalas ünnepséget dr. Sik Sándor egyetemi tanár, a Dugonics-Társaság alelnöke nyitotta meg, méltósággal a társaság egykori főtitkárát: Tömörkény Istvánt, az író. Tömörkény István irodalmi egyéniségét Sik Sándor az író halála óta eltelt negyedszázad rövid távlatából a halhatatlanság örök síkjára állította és lebilincselő előadói modorában, nagyszerű vonásokkal elevenítette meg a szegedi homok nagy poétájának irodalmi arcát. Beszélte Tömörkény

István munkásságának etnográfiai értékeit és feltette a kérdést: néprajzi érdekesség-e csupán, amit Tömörkény a magyar alföldi parasztjáról írt? Vajjon csak az értelmet érdekli-e, vagy a szívet is megmozgatja Tömörkény írása? Sik Sándor professzor erőteljesen domborította ki, hogy Tömörkény István munkái nemcsak etnográfiai érdekességek, Tömörkény István írása irodalom, művészet. Tömörkény nemcsak rajzot, karcolatot ad a magyar parasztról, de érzi alakjainak megelevenítésén keresztül a magyarság szíve dobbanását... Az örök magyarság lelkét adta írásában Tömörkény István s ezen keresztül az örök emberi problémákat szólaltatta meg.

A magyar próza Petőfije

Sik Sándor ezután Mora Ferenc egyik különös mondatát elemelte, amely Tömörkényt Petőfijéhez hasonlította azt állítva, hogy Tömörkény István a magyar próza Petőfije. Ha elfogult is volt kissé ez a megállapítás, Mora Ferenc Tömörkény értékének helyes mérlegelésére tapintott, mert a lényegre tekintve s nem a külsőségeket, a két író félreismerhetetlen lelki rokonságot mutat. Tömörkény és ugyancsak Petőfi írása tiszta, önkéntelen kitarulása a léleknek s szava úgy szól, mint ahogy a világ nyílik és a madár énekel... Tömörkény minden egy meglepő, csodálatos érzékeny lélek közvetlen megnyilatkozása. Sik professzor azzal fejezte be megnyitó beszédét, hogy Tömörkény István szellemének megidézése érdekében egy nagy varázslóhoz: Juhász Gyulához folyamodott és felolvasta a

költő »Tömörkény utcáján« című versét, mintegy a Dugonics-Társaság felmondatáva magasztosítva a költemény utolsó sorait:

Ó drága árnyék, holt hű cimbora,
Biztass, vezess és el ne hagyj soha!

Sik Sándor lelkesült tapssal fogadott, nagyszerű megnyitóbeszéde után Csney Magdolna, a SzEI Magyar Szó Munkaközösségének tagja olvasta fel Tömörkény István egyik remekbe készült novelláját: »Csata a katonákkal«. A novella megkapó lelki rajzát adja a tanyasi magyarnak és zengő nyelvezetével, ízes, zamatos, magyar stílusával nagy hatást keltett. Csney Magdolna előadása közvetlen és művészi volt, megérdemelte a tapsokat, amelyek Tömörkény írói varázssereje mellett az előadónak is szóltak.

A szegedi magyar földmives felfedezése

Vajtay István, a Dugonics-Társaság rendes tagja olvasta fel ezután gondosan kidolgozott, nagy tárgyismeret és sok előtanulmányt bizonyító, értékes tanulmányát Tömörkény Istvánról. Kifejtette, hogy Tömörkény István mint író, ugyanaz maradt indulásától napáldozatáig. Legirányzóbb, legmélyebb szavai is annak a világnak szavai voltak, amelyekbe szívvel- lélekkel belegyökerezett. Bizonyos, hogy Tömörkény inkább felfedezője volt ennek a világnak, mint alakítója, becsületesen figyelő szeme inkább a típusokat, a sokszor talán csak felületesen jellemző típusokat vette észre, de a megismerés őszinte vágya sodorta közel a nép életéhez s amit látott és tapasztalt, becsületesen viszszaadta és nem dagasztotta nagy témává. Szerény volt és beérte ezzel a tiszta, becsületos, hivatkozás nélküli munkával. Erdeme, hogy rejtetleg adatot kapunk tőle a régi világ jellemző foglalkozási ágairól, embereiről s azoknak mindennapi életéről.

Az előadó beszélt arról a csodálatos derűről, amely Tömörkény írásait még a legkomorabb témájakat is — át meg átszövik, talán a mindennapok rajzolásának gyakori cselekménytelenségét akarta ezzel enyhíteni. Tömörkény akkor volt igazán művész, amikor az alföldi magyart nem mint kontraszt-jelenséget, a városban szerepeltette, hanem amikor saját környezetében, mint embert, mint küzdő és szenvedő, valahogyan és akárhogyan, de élni akaró magyar parasztot mutatta be. Írásművésze nagyszerű tanúságot tesz a magyar nép élni akarásáról, elpusztíthatatlan életerejéről.

Vajtay István előadását is őszinte tetszésnyilvánítás kísérte, majd a SzEI Magyar Szó Munkaközösségének három kitűnő tagja: Nyikos Gyula, Szenes Mihály és Tarjáni Sándor előadta Tömörkény István egyik nagyszerű jellemrajzot nyújtó, párbeszédes formában megírt karcolatát: »Mihály szóbelizik«-et. Az előadók átértézt játéka, művészi felfogása és mértéktartó előadói modora kirobbanó sikert aratott. Különösen Nyikos Gyula furfangos, öreg parasztja volt értékes és kiemelkedő alakítás.

Tömörkény-szobor

Dr. Banner János, a Dugonics-Társaság elnöke mondotta el ezután elnöki zárószavait. Utalt arra, hogy az

BELVÁROSI MOZI

Telefon 12-58

Kedden és szerdán is 5, 7, 9
a nagyszerű, kimagasló magyar film:

Az 5-ös számú Őrház

Szintnyay Zoltán remekműve. —
Főszereplők:
Bulla Elma, Jávor, Bihari, stb.

Korzóban

Ma 5-7 és 9-kor
Az átütő sikerű

PÁGER-film

Dr. Kovács István

Szechenyi Mozi

Ma 5, 7, 9 órakor

ANDRÁS
PÁGER ANTAL
főszereplésével